

NOTA

Weierstraat te Meerhout fase 2 (Antwerpen)

ADEDE Archeologisch Rapport 393 - 2023

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

David janssens

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 1024

Nota
Weierstraat te Meerhout Fase 2
(Antwerpen)

VERSLAG VAN RESULTATEN

JANSSENS DAVID

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2023
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Merel van Eynde
Kaartmateriaal	M. Van Eynde
ISSN	2033-6810

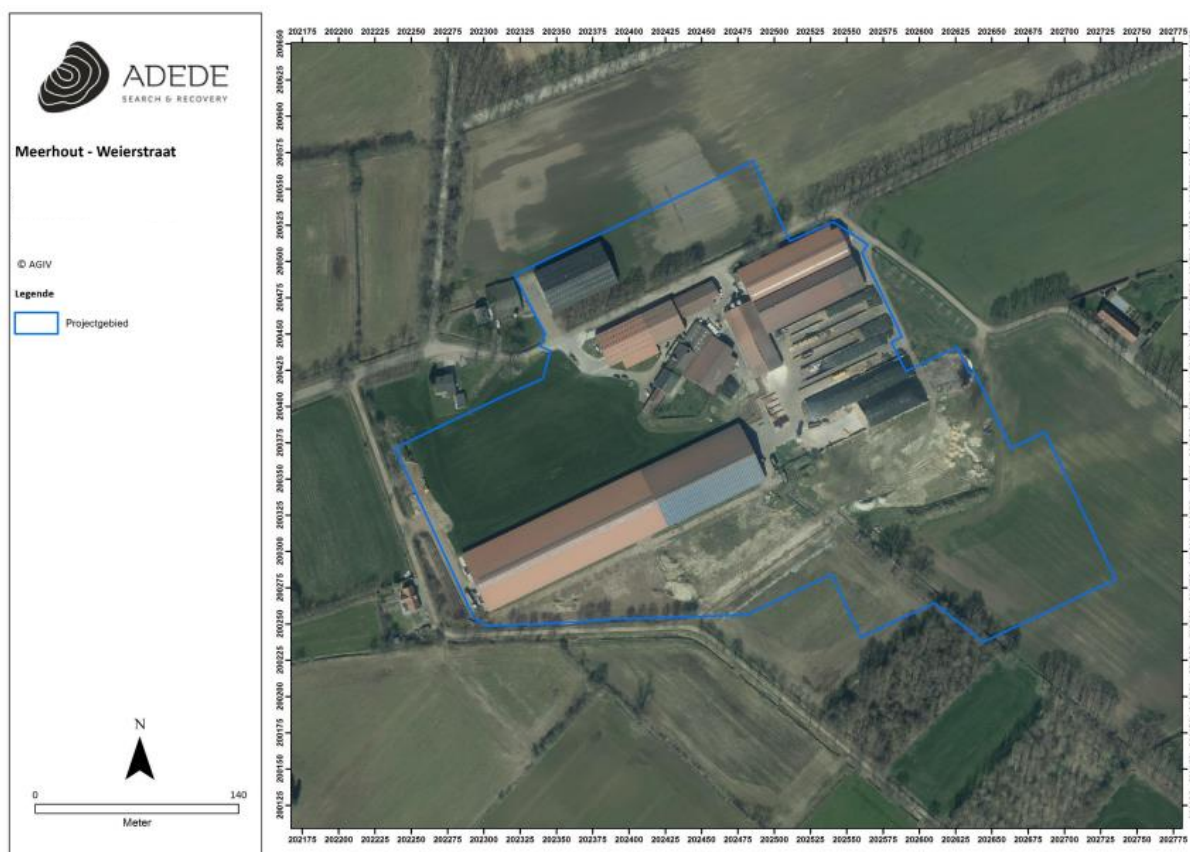
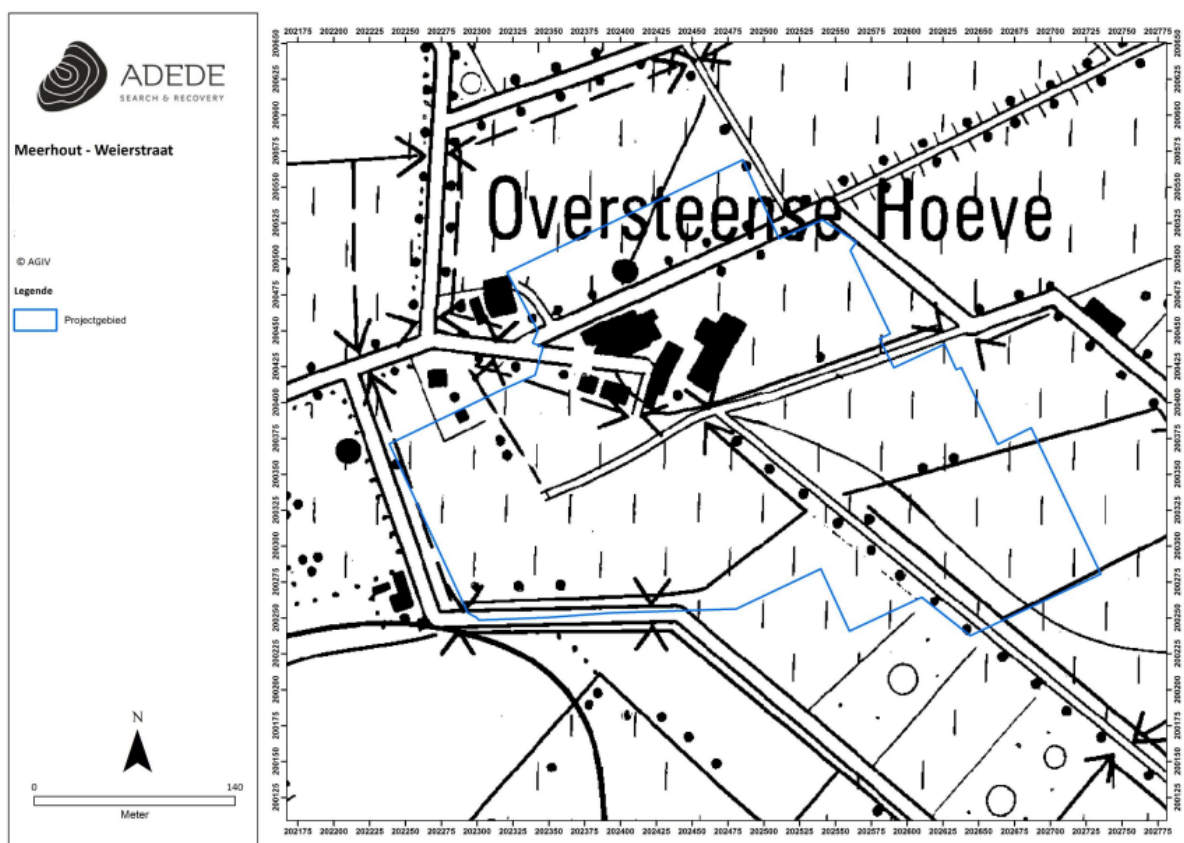
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Beschrijvend gedeelte	8
2.1	Archeologische voorgeschiedenis	8
2.2	Situatie terrein	10
2.3	Geplande werken	10
2.4	Bureauonderzoek	11
3	Projectspecifiek.....	12
3.1	Aanleiding van het onderzoek.....	12
3.2	Doel van het onderzoek.....	12
3.3	Randvoorwaarden	12
4	Begeleiding van de Sloopwerkzaamheden.....	13
4.1	Werkwijze en strategie	13
4.2	Confrontatie met reeds uitgevoerd onderzoek	23
4.2.1.1	Beantwoorden onderzoeksvragen.....	26
5	Synthese	28
5.1	Besluit gespecialiseerd publiek	28
5.1.1	Archeologische waardering.....	28
5.1.2	Potentieel tot kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek	28
6	Bibliografie.....	29
7	Lijst van figuren.....	30

1 Administratieve fiche

Projectcode	2018D95 (oorspronkelijke archeologienota) 2019A142 (proefsleuvenonderzoek)
Site	Meerhout Weierstraat
Projectsigle ADEDE	MEE-WEI
Ligging	Weierstraat 6 2450 Meerhout
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	MEERHOUT, 2e Afd., Sectie C, nrs. 409H, 409K, 417C, 406C, 410F, 410T, 410R, 410S, 460B, 458C. Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Landschappelijk bodemonderzoek, Prospectie met ingreep in de bodem, Proefsleuvenonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Nieuwbouw veestallen
Uitvoerder	ADEDE bv
Erkenningsnummer ADEDE bv	2015/00058
Erkend archeoloog	David Janssens OE/ERK/Archeoloog/2018/00215
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bv
Bibliografische referentie	Janssens D., 2023, Nota Weierstraat, Meerhout (Antwerpen), ADEDE Archeologisch Rapport 393, Gent.
Grootte onderzoeksgebied	96897.73m ²
Periode uitvoering	juni 2023
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Nota, Proefsleuvenonderzoek Landschappelijk bodemonderzoek

2 Beschrijvend gedeelte

2.1 Archeologische voorgeschiedenis

In 2019 werd door ADEDE bv een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in navolging van archeologienota met ID7513¹, eveneens opgesteld door ADEDE in 2018².

Binnen dit project was het noodzakelijk af te wijken van het initiële proefsleuvenplan om verschillende redenen.

- Het was in het oosten van het terrein (ter hoogte van fase 3) niet mogelijk om proefsleuven aan te leggen ten gevolge van de recente grondroerende werkzaamheden volgend op de verleende vergunning daterende van 12 november 2013. De eigenaar wist mee te delen dat hier grond werd afgegraven om als ophoging voor de silo's te fungeren. Ten einde een waardering van deze zone te kunnen uitvoeren, werd door erkend archeoloog Simon Claeys een extra profielput aangelegd op een locatie waar dit technisch mogelijk was. Uit deze profielput valt duidelijk vast te stellen dat de bodem aldaar grondig geroerd is geweest. Zo bevinden zich doorheen het profiel tussen de verschillende Ap lagen, delen van de tertiaire ondergrond. Op de locatie waar de C bewaard bleef, was dit slechts ca. 10 cm dik³.
- Eveneens ter hoogte van fase 3 waren er duidelijke vergravingen op het terrein ten gevolge van intensieve grondwerkzaamheden⁴.
- Ter hoogte van fase 4 werd gevraagd door de opdrachtgever te voorzien in een gefaseerde uitvoering. Zo wenst hij de bestaande bebouwing centraal op het terrein, besproken onder fase 4, oostelijke zijde, pas te slopen in 2021 en blijft de woning tot dan bewoond. Bijkomend dienen de nutsleidingen ten zuiden van dit gebouw nog gelokaliseerd te worden waardoor binnen deze zone geen graafwerken konden plaatsvinden⁵. **Het zal dit laatste punt/fase zijn dat behandeld wordt in deze nota.**

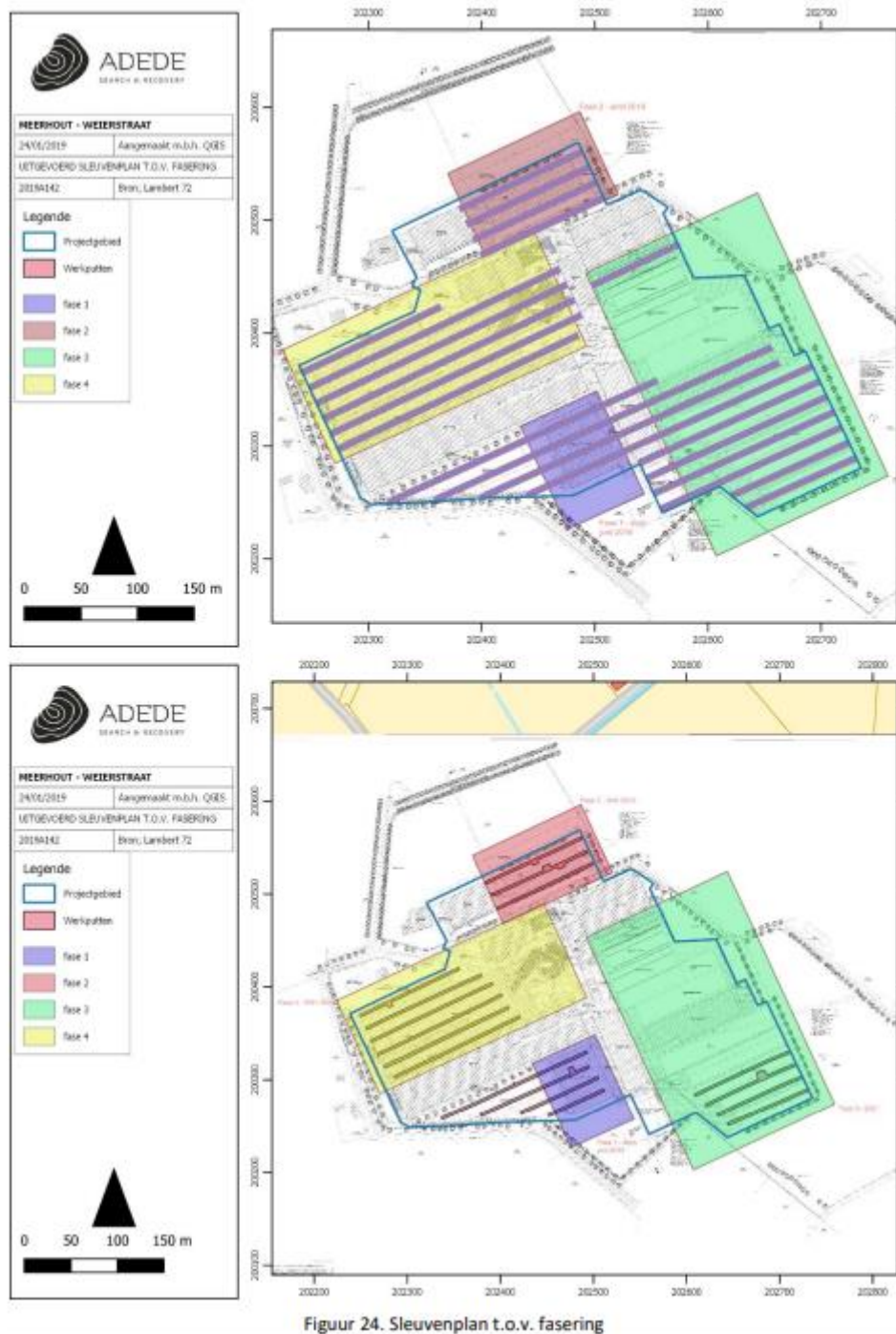
¹ Janssens, D., et al, 2019

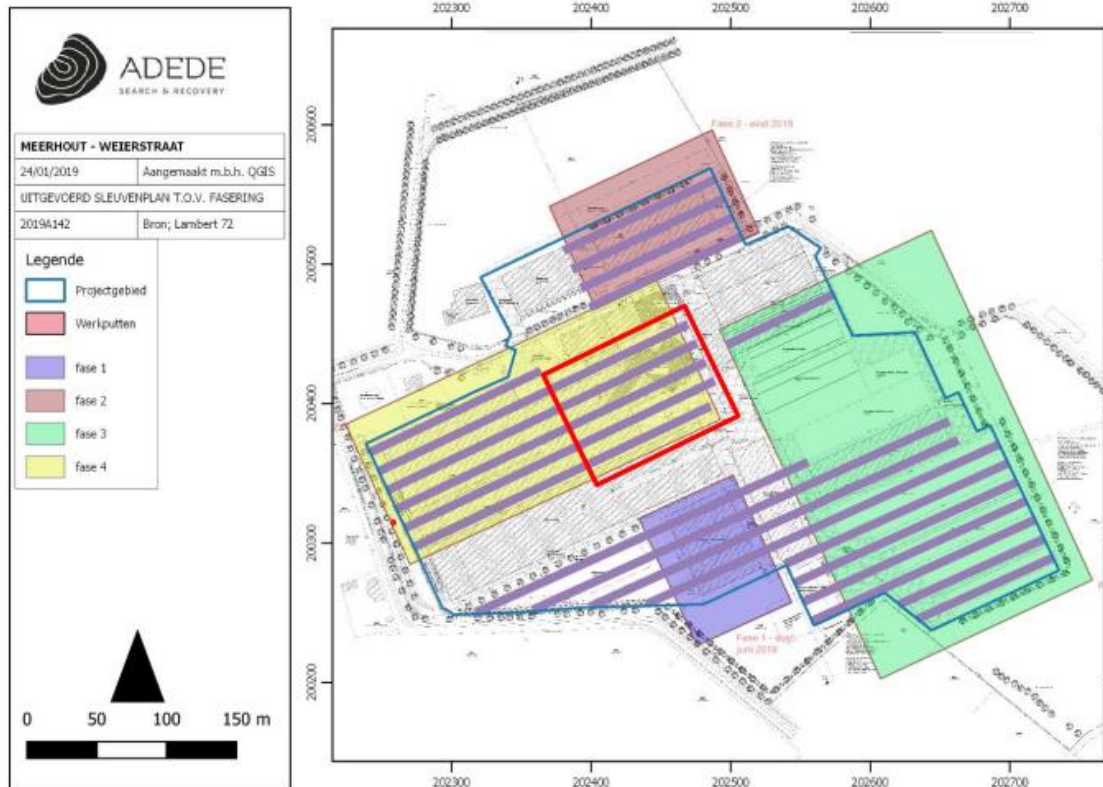
² Van Wetter, S., et al, 2018

³ Janssens, D., et al, 2019 pp 55

⁴ Idem, pp. 42

⁵ idem

Figuur 1. Fase 4 die onderwerp uitmaakte van deze nota.

2.2 Situatie terrein

Het onderzoeksgebied komt min of meer overeen met het hoevedomein dat lokaal gekend is als de Oversteense Hoeve (Hoeve Ter Steen, Hovesteen). Het domein bevindt zich langs de Weierstraat, op een kleine anderhalve kilometer ten oosten van het dorpscentrum van Gestel (Meerhout, Antwerpen). De huidige situatie kan het makkelijkst omschreven worden als een modern landbouwbedrijf. Het omvat woongebouwen, enkele aanzienlijke loods- en/of stalgebouwen, staande silo's en sleufsilo's voor voeder- en mestopslag. De rest van het gebied wordt hoofdzakelijk ingenomen door akkerland.

2.3 Geplande werken

De geplande werken kunnen opgedeeld worden in nieuwbouw en uitbreiding van de bestaande gebouwen. Van de bestaande melkveestallen wordt melkveestal 1 met 1271m² uitgebreid. Deze melkveestal wordt ook uitgebreid naar het noorden toe, deze uitbreiding is echter reeds vergund in 2013, hetzelfde geldt voor de loods gelegen ten westen hiervan. De nieuwbouw bevat de aanleg van een jongveestal ten noorden van de Weierstraat, dewelke een oppervlakte in beslag zal nemen van ca. 2350m². Ten zuiden van de Weierstraat wordt een melkveestal van 12.503m² gebouwd, een stal voor droge koeien van 2.940m² en een loods van 3000m². Daarnaast worden 5 nieuwe sleufsilo's geplaatst

met een gecombineerde oppervlakte van ca. 11.650m². Er zullen tevens twee infiltratiezones worden aangelegd. Het regenwater afkomstig van verhardingen infiltreert op natuurlijke wijze en op eigen terrein in de bodem langs de verharding. Naast de stal voor de koeien wordt een buffer geplaatst met een inhoud van 100.000 liter. Er komt ook een bezinkpunt voor de sleufsilos en een vaste mestvaalt. Tot slot wordt ook een deel van de bestaande verharding verwijderd en aangevuld met nieuwe verharding, zowel waterdoorlatend als niet waterdoorlatend.

Binnen de geplande werken zal volgende fasering worden gevolgd:

- fase 1: start bouw melkveestal 2: juni 2019
- fase 2: start bouw jongveestal: eind 2019
- fase 3: Aanleggen sleufsilos + bouw loods + uitbreiding melkveestal 3: 2021
- fase 4: bouw melkveestal 4: 2021-2022 → **verschoven naar 2023**

2.4 Bureauonderzoek

Voor de resultaten van het bureauonderzoek wordt verwezen naar de bekrachtigde archeologienota met id.-nummer 7513⁶.

⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/25214>

3 Projectspectief

3.1 Aanleiding van het onderzoek

De nota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handeling waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

3.2 Doel van het onderzoek

De prospectie met ingreep in de bodem had tot doel het vaststellen, evalueren en waarderen van de mogelijke archeologische resten die op de locatie aanwezig zijn, dit in het kader van de opmaak van de archeologienota voor het volledige onderzoeksgebied.

3.3 Randvoorwaarden

Specifiek voor fase 4: Bij de sloop van de bestaande bebouwing en verharding, en het verwijderen van vegetatie voorafgaand aan het archeologisch onderzoek, mag -zonder archeologische begeleiding- niet dieper worden gegaan dan het niveau van het huidige maaiveld. Gezien een deel van de gebouwen momenteel nog in gebruik is, dient het vervolgonderzoek te worden uitgevoerd in uitgesteld traject. Aangezien er zich op het onderzoeksgebied nog mogelijks te rooien bomen bevinden, dienen deze eerst verwijderd te worden alvorens een mogelijk archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem kan plaatsvinden. Wanneer binnen het projectgebied bomen aanwezig zijn die niet behouden worden in de nieuwe ontwikkeling moet de bovenkant afgezaagd worden en mag het terrein niet dieper dan huidige maaiveld gefreesd worden. Diepfrezen is niet toegestaan, alle werken onder het niveau van het maaiveld dienen hierbij te gebeuren onder begeleiding van een erkend archeoloog om de schade aan eventueel onderliggende sporen te voorkomen⁷.

⁷ Janssens, D., et al, 2023, PVM pp. 18

4 Begeleiding van de Sloopwerkzaamheden

4.1 Werkwijze en strategie

Conform de randvoorwaarden uit de nota (supra) werd door ADEDE BV voorzien in een begeleiding van sloopwerken dieper dan het maaiveld. Op donderdag 08.06.2023 was erkend archeoloog David Janssens aanwezig om deze werken te begeleiden.

Tijdens deze afbraakwerken werd echter duidelijk dat er op de locatie van fase 4 geen archeologie meer te verwachten valt, deze locatie kent een heel verregaande vorm van verstoring tot meer dan 2 meter in de bodem.

De reden hiervoor is veelledig. Enerzijds was het bestaande gebouw onderkelderd tot zo'n 2 meter diepte, anderzijds waren er mestvalen en -putten aanwezig tot eenzelfde diepte.

Er werd besloten om geen bijkomend proefsleuvenonderzoek uit te voeren in navolging van deze vaststelling en een nota op te stellen aan de hand van een fotoreportage om deze aanwezige roering in kaart te brengen.

Figuur 2. Overzicht verstoringsgraad binnen het plangebied

Er werd getracht enkele profielen aan te leggen, maar deze waren weinig zinvol. Zoals zichtbaar op onderstaande foto zijn de profielen niet enkel opgebouwd uit meerdere AP lagen, maar is er tussen de grond die verwijderd wordt tertiair zand waar te nemen waarbij kan geconcludeerd worden dat de vergraving doorheen de holocene lagen reikt.

Figuur 4. Profiel met tertiair zand

Eenzelfde beeld kan ook op de volgende foto's waargenomen worden. Een pakket bestaande uit meerdere AP horizonten waarbij de C- niet meer bewaard is gebleven, links op de foto is het tertiaire zand zichtbaar.

4.2 Confrontatie met reeds uitgevoerd onderzoek

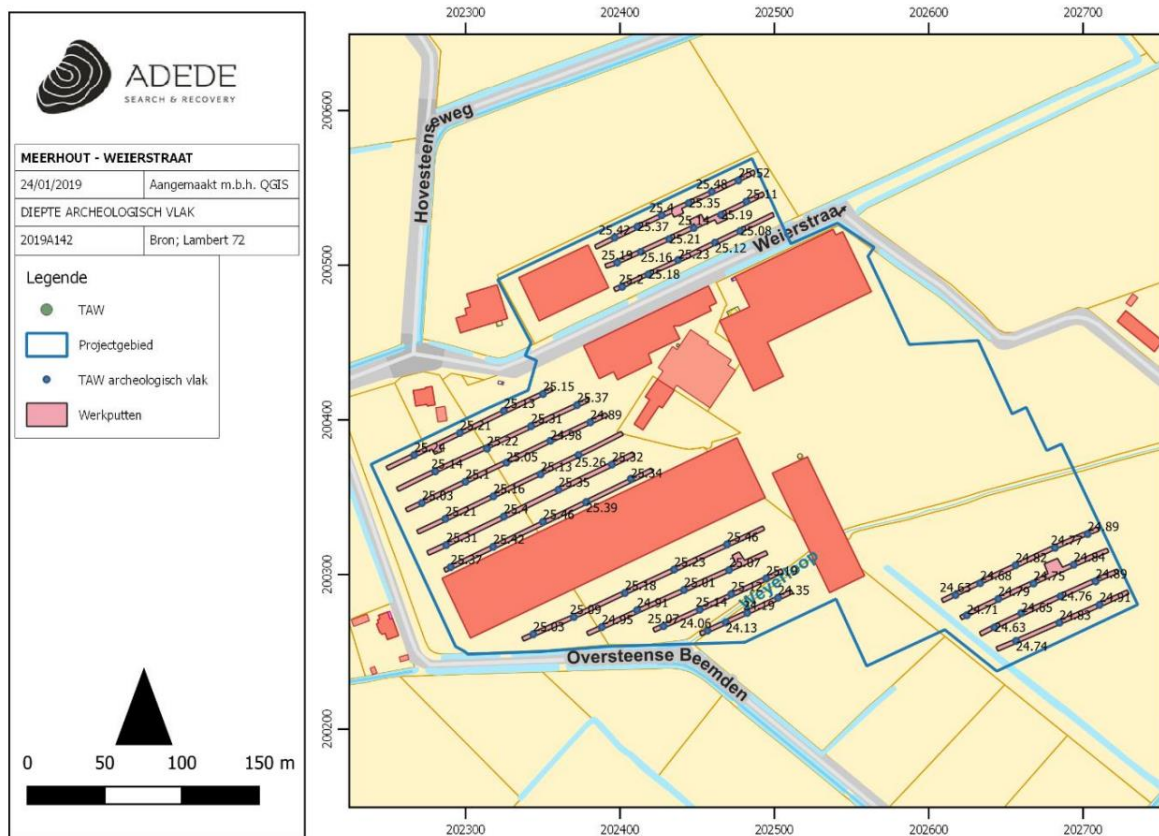
Zoals eerder aangehaald, heeft ADEDE BV in 2019 reeds archeologisch vooronderzoek verricht in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Ondanks de hoge graad van verstoring op het terrein, werd in het westelijke deel (fase 4) en het noordelijke deel (fase 2) een intacte bodemopbouw vastgesteld. Dit laat toe een algemene verwachting te pomen mbt. Het voorkomen van de C-horizont binnen het gedeelte van fase 4.

Deze bodemopbouw bestond veelal uit een A(p) horizont gevolgd door de C-horizont waar een gedeeltelijke aftopping van de originele bodem vermoed werd. De gemiddelde diepte waarop de C-horizont voorkomt, gebeurt dit vanaf ca. 50cm⁸.

Figuur 27. TAW-metingen maaiveld

⁸ Janssens, D., et al, 2019, pp. 41-55

Figuur 28. Diepte archeologisch vlak

Figuur 30. Profiel 2 in Werkput 2.

Figuur 32. Profiel 21 in Werkput 13.

4.2.1.1 Beantwoorden onderzoeksvragen

- **Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving en duiding? Komt dit overeen met de vaststellingen uit het landschappelijk bodemonderzoek?**

De natuurlijke opbouw is nergens waargenomen. De bodemopbouw bestaat enkel uit pakketten Ap horizonten tot meer dan 2 meter diepte.

- **Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?**

De bestaande bebouwing met onderkeldering, aanwezigheid van ondergrondse mestputten en mestvalen hebben er toe geleid dat diep doorheen de originele bodem bereikt werd.

- **Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.**

Neen

- **Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?**

Nvt

- **Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?**

Nvt

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**

Nvt

- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**

Nvt

- **Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van occupatie?**

Nvt

- **Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?**

Nvt

- **Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?**

Neen.

- **Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?**

De sterk geroerde en verstoorde bodem heeft tot gevolg dat er geen archeologische sporen meer verwacht worden. Na toetsing met de proefsleuven uitgevoerd vlakbij, werd de originele bodem verwacht op xx cm diepte, de roering reikt echter tot meer dan 2 meter.

- **Is er een bodemkundige verklaring voor de gedeeltelijke afwezigheid van archeologische sporen?**

De bodem is volledig geroerd.

- **Kunnen er archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?**

Neen

- **Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?**

nvt

- **Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?**

Onbestaande

- **Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?**

Er is geen impact op potentiële archeologische vindplaatsen.

- **Welke vraagstellingen zijn er voor vervolgonderzoek relevant?**

Niet van toepassing.

5 Synthese

5.1 Besluit gespecialiseerd publiek

5.1.1 Archeologische waardering

In navolging van archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in 2018 en 2019 werd voor het dossier ter hoogte van de Weierstraat 6 te Meerhout op vraag van de opdrachtgever een fasering voorzien aangezien de bestaande infrastructuur ter hoogte van Fase 4 in gebruik diende te blijven totdat de andere werkzaamheden afgerond waren. Een voorwaarde die opgelegd werd bij deze fasering bestond er uit dat de afbraak van deze gebouwen dieper dan het maaiveld dienden begeleid te worden door een erkend archeoloog.

Tijdens deze begeleiding, uitgevoerd op 7 juni 2023, werd echter vastgesteld dat deze zone een heel hoge graad van verstoring kent waardoor er geen verwachting meer bestaat tot het aantreffen van enige archeologische restanten.

Aangezien er geen kennisvermeerderingspotentieel meer bestaat ter hoogte van deze fase, werd dan ook vanuit een kosten baten analyse ervoor geopteerd om geen bijkomend proefsleuvenonderzoek meer te adviseren en op basis van deze vaststellingen de Nota op te stellen.

5.1.2 Potentieel tot kennisvermeerdering en afweging verder onderzoek

Gelet op het lage sporenaantal, de slechte bewaring en de aanwezigheid van grote verstoorde zones, kan gesteld worden dat de informatiewaarde van de site is dus onbestaande is. Verder onderzoek zou zodus weinig archeologische meerwaarde kennen en ook vanuit kostenbatenperspectief niet te verantwoorden zijn. Bijgevolg acht ADEDE bv voor dit onderzoeksgebied verder onderzoek niet noodzakelijk.

6 Bibliografie

Janssens D., et al, 2019, Archeologienota Weierstraat, Meerhout (Antwerpen), ADEDE Archeologisch Rapport 393, Gent.

Van Wetter S., 2017, Archeologienota Weierstraat, Meerhout (Antwerpen), ADEDE Archeologisch Rapport 239, Gent.

7 Lijst van figuren

Figuur 2. Fase 4 die onderwerp uitmaakte van deze nota.....	10
Figuur 3. Overzicht verstoringsgraad binnen het plangebied	13

